

César
Aira

NASIL

RAHİBE

OLDUM

Çeviri: Emrah İmre

♥ can
roman

CÉSAR AIRA
NASIL RAHİBE
OLDUM

Cómo me hice monja, César Aira

© 1998, César Aira

© 2015, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin ilk baskısı İspanyolca dilinde Ediciones Era tarafından yapılmıştır.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Literarische Agentur Michael Gaeb ve

Anatolialit Telif ve Tercümanlık Hizmetleri Ltd. Şti. aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının

yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Kasım 2015, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Ekrem Cantürk

Düzeltili: Aylin Samancı

Mizanpaj: M. Atahan Sıralar

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Tasarım (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası

Mahmutbey Mah. Devkaldırımı Cad. Gelincik Sokak No: 6 Kat: 3 Güven İş

Merkezi, Bağcılar, İstanbul

Sertifika No: 22749

ISBN 978-975-07-2769-6

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750727696

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

CÉSAR AIRA
NASIL RAHİBE
OLDUM

İspanyolca aslından çeviren

Emrah İmre

César Aira'nın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Flores Geceleri, 2012

Seyyah Ressamın Yaşamından Bir Kesit, 2014

CÉSAR AIRA, 1949'da Arjantin'de doğdu. 1967'de Buenos Aires'in, halen yaşadığı ve kimi eserlerine mekân seçtiği Flores semtine taşındı. Denemeler, makaleler ve tiyatro oyunları kaleme aldı. Franz Kafka, Jane Austen, William Shakespeare, Jan Potocki ve Antoine de Saint-Exupéry'den eserler çevirdi. 1996'da Guggenheim bursu kazandı. Buenos Aires ve Rosario üniversitelerinde Rimbaud, Copi, Pizarnik, Mallarmé ve yapılandırmacılık konulu dersler verdi. 1990'lardan beri onlarca kısa romana imza attı ve eserleri birçok dile çevrildi.

EMRAH İMRE, 1980'de İstanbul'da doğdu. Auckland Üniversitesi'nde Dilbilim ve Karşılaştırmalı Edebiyat öğrenimi gördü. İngilizce, Portekizce, İspanyolca ve Fransızcadan çeviriler yaptı. José Saramago, Gabriel García Márquez, Gilbert Adair, Amit Chaudhuri, Nicholas Christopher, Luisa Valenzuela ve César Aira gibi yazarların eserlerini Türkçeye çevirdi. Emrah İmre, İsviçre ve Yeni Zelanda'dan sonra yaşamını Brezilya'da sürdürmektedir.

1

Hikâyem, yani “nasıl rahibe olduğumun” hikâyesi, yaşamımın erken bir döneminde başladı; altı yaşımı daha yeni bitirmiştim. Bu başlangıç hafızama öyle bir kazındı ki hâlâ en ince ayrıntısına kadar gözümde canlandırabiliyorum. Öncesine dair hiçbir şey hatırlamıyorum; sonrasında her şey canlı, uyku anlarını dahi kapsayan kesintisiz tek bir hatıraya dönüşüyor, en sonunda da rahibe giysisini sırtıma geçiriyorum.

Rosario'ya taşınmıştık. Yaşamımın ilk altı senesini babam ve annemle birlikte, Buenos Aires'in kırsalındaki Coronel Pringles adlı, hiç hatırlamadığım ve bir daha da dönmediğim bir köyde geçirmiştim. Büyükşehir bizi müthiş etkilemişti (köyden geldiğimiz için o zamanlar Rosario gözümüze büyük görünürdü). Taşandıktan birkaç gün geçmeden babam, önceden verdiği sözü yerine getirerek beni dondurma yemeye götürdü. İlk kez dondurma yiyecektim; çünkü Pringles'te dondurma yoktu. Gençliğinde başka şehirleri gezmiş olan babam bu nefis tatlıya dair nice övgüler düzmüş, dondurmanın tam bir lezzet şöleni olduğunu hatırlasa da aldığı keyfi sözcüklere hakkıyla dökememişti. Tatmayanın aklına hayaline sığmayacak bir şey olarak tarif ettiği dondurma benim çocuk aklıma kök saldığı anda dallana budaklına efsane boyutuna ulaşmıştı.

Yürüyerek bir önceki gün gördüğümüz bir dondurmacıya gittik. İçeri girdik. Babam kendine elli sentlik fıstıklı, kaymaklı-vanilyalı, viskili-kumkuvatlı bir dondurma, bana da on sentlik bir çilekli sipariş etti. Kremanın pembe rengi karşısında büyüledim. Zaten büyülenmeye dünden hazırdım. Babama bayılırdım. Her yaptığına hayran kalırdım. Sokaktaki bir banka oturduk; Rosario'nun o zamanki merkezinde yaban muzunu ağaçlarının altına. Babamın dondurmasını nasıl yediğini izledim, külahının en tepesindeki yeşil kremayı birkaç saniyede silip süpürdü. Ben de küçük kaşığımla büyük bir dikkatle dondurmayla doldurup ağzıma götürdüm.

Tatlının ilk zerrecikleri dilimde erir erimez midem kalktı. Daha önce hiç böyle iğrenç bir şey tatmamıştım. O zamanlar yemek konusunda şimdikinden de seçiciydim; bir şeyi yemek istemediğimde hiç kendimi tutmaz, tiksintimi belli ederdim ama bu seferki şimdiye kadar tattığım hiçbir şeye benzemiyordu; en abartılı tepkileri, hatta o güne dek asla vermediğim tepkileri hak eden bir tattı bu. Bir an için hislerimi belli etmemeye çalıştım. Halbuki babam beni sevindireceğine nasıl da emindi; normalde mesafeli, sert, şefkat göstermekten kaçınan bir adam olan babamın eline geçen bu şansını çarçur etmek, gözümde günah işlemekle eşdeğeri. Aklımdan, sırf onu memnun etmek için dondurmayı tek lokmada mideye indirmek geçti. Çocuklara özel, yüksük tabir edilen küçücük külahlardandı ama o an gözüme dev gibi görünüyordu.

Cesaretim yetmemiş olacak ki böyle bir kahramanlığı gerçekleştiremedim. Ağzıma attığım ilk kaşık dondurmayla yüzüme öyle belirgin bir tiksinti ifadesi yerleşmişti ki babamın gözünden kaçması mümkün değildi. Abartılı denebilecek bir ifadeydi bu, vücudumun fizyolojik dışavurumuna hem hayal kırıklığı ve korku gibi psi-

kolojik tepkiler hem de babama böyle keyifli bir anda dahi ayak uyduramamış olmamın hüsrânı eşlik ediyordu. Yüzümdeki tiksintiyi gizlemeye çalışmak aptallık olurdu; bunu bugün bile beceremem; çünkü aynı ifade yüzümden hâlâ silinmemiştir.

“Neyin var?”

Babamın ses tonu başımıza geleceğlerin habercisi gibiydi.

Normal şartlarda çoktan hıçkırıklara boğulmuş ve ona cevap verememiş olmam gerekirdi. Aşırı hassas nice çocuk gibi ben de sürekli ağlamanın kıyısında dolaşır-dım. Ama dondurmanın gırtlığıma kadar inen ve ânında bir kırbaç darbesi gibi geri gelen berbat tadının etkisiyle elektrik çarpmışa dönmüştüm.

“Hıng.”

“Ne?”

“Çok... kötü.”

“Nasıl?”

“Kötü!” diye haykırdım, çaresizce.

“Dondurmayı sevmedin mi?”

Dondurmacıya gelirken babamın hoş bir beklentiy-le dolu sözlerinin yanında, “Dondurmayı sevecek misin bakalım,” dediğini hatırladım. Elbette seveceğime emin olduğundan söylemişti bunu. Hangi çocuk dondurma sevmezdi ki? Dahası kimi yetişkinlerin çocukluk hatıraları dondurma uğruna yalvardıkları anlardan ibaretti. Babamın kaderine inanmakta güçlük çektiği, sesindeki tını-dan belliydi: “İnanamıyorum, bu konuda bile beni hayal kırıklığına uğrattın,” diyordu adeta.

Gözlerinde beliren öfkeyi ve küçümsemeyi gördüm ama kendini tuttu. Bana bir şans daha vermeye karar verdi.

“Yesene. Çok lezzetli,” dedi ve kanıt olarak kaşığıını dondurmayla doldurarak ağzına götürdü.

Bense artık geri adım atamazdım. Ok yaydan çıkmıştı bir kere. Aslında geri adım atmak da istemiyordum. Tek çıkar yolun babama elimde tuttuğum şeyin iğrençliğini göstermekten geçtiğini fark etmiştim. Dehşet içinde dondurmanın pembesine baktım. Komedi gerçeğe yaklaşmıştı. Daha da fenası; komedi gerçeğe dönüşmüştü gözlerimin önünde, beni kullananarak... Bayılacak gibi oldum ama artık geri dönemezdim.

“Tadı kötü! Leş gibi!” dedim. Yaygara çıkarmaya kararlıydım. “İğrenç!”

Babam bir şey demedi. Gözlerini karşısındaki boşluğa dikmiş, hızla dondurmasını yiyordu. Odaklanmam gereken yeri yine yanlış seçmiştim. Telaşla başka bir yol denedim.

“Acı,” dedim.

“Hayır, tatlı,” diye karşılık verdi, tehditkâr bir tatlılıkla.

“Acı!” diye bağırdım.

“Tatlı.”

“Acı!”

Babamın gezintimizin keyifli hale gelebileceğine, bir şeyler paylaşabileceğimize, arkadaşlık edebileceğimize dair bütün beklentileri boşa çıkmıştı. Bütün bunlar geride kalmıştı, böyle şeyler düşünerek nasıl da saflık ettiğini düşünüyor olmalıydı. Yine de, sırf kendi yarasını biraz daha deşmek için, beni hatalı olduğuma ikna etmeye girişti. Ya da kendini benim bir hata olduğuma ikna etmeye.

“Tatlı mı tatlı bir dondurma bu, çilekli ve çok lezzetli.”

Bense başımı hayır anlamında salladım.

“Değil mi? Neli peki?”

“İğrenç!”

Hiç istifini bozmadan, “Bence çok lezzetli,” dedi ve dondurmasından bir kaşık daha aldı. Sakinliği beni her

şeyden çok korkutuyordu. Onunla dolaylı yoldan barışmaya çalıştım, hep böyle yapardım:

“Böyle berbat bir şeyi nasıl sevebilirsin bilmiyorum,” dedim, sesime hayranlık tınısı katmaya çalışarak.

“Herkes dondurma sever,” dedi öfkeden benzi atarak. Sabır maskesi düşmüştü, nasıl olup da hâlâ ağlamadığımı bilmiyordum. “Sen hariç herkes, sen arsız oğlanın tekisin!”

“Hayır, baba! Yemin ederim!..”

“Ye şu dondurmayı,” diye kestirip attı, buz gibi. “Ye diye aldım, arsız!”

“Ama yiyemiyorum...”

“Yiyeceksin. Tadına bak. Doğru düzgün tadına bakmadın bile.”

Dürüstlüğümlü sorgulanınca gözlerimi kocaman açarak (keyif için yalan söyleyen bir canavar değildim ki ben) bağırdım:

“*Yemin ederim* tadı iğrenç!”

“Ne iğrenci yahu! Tadına baksana.”

“Baktım! Yiyemiyorum!”

Derken aklına bir fikir geldi ve tavrını biraz yumuşattı:

“Bence n’oldu, biliyor musun? Soğuk olduğu için sana öyle geldi. Sevmediğin tadı değil, soğuk oluşu. Ama birazdan alıŖacak ve ne kadar lezzetli olduğunu göreceksin.”

Denize düşen yılanı sarılırmış. Bu ihtimal doğru olabilirdi, bin yıl düşünsem aklıma gelmezdi. Ancak bir yandan da bunun hiçbir işe yaramayacağını biliyordum. Normalde soğuk içecekler içmezdim (buzdolabımız yoktu) ama o birkaç seferden hatırladığım kadarıyla böyle bir şey söz konusu değildi. Yine de bu seçeneğe dört elle sarıldım. Küçük kaşığımlu ucuyla dondurmadan ihtiyatlı bir lokmacık aldım ve kurmalı bir bebek gibi ağzıma götürdüm.

Aldığım tat öncekinden bin kez daha tiksindiriciydi. Tükürmeyi bilsem tükürürdüm. Uzağa tükürmeyi hayatım boyunca öğrenemedim; dudaklarımın kenarından aktı.

Babam gözücuyla bütün bu yaptıklarımı, dondurmasını kaşıklamayı bırakmadan izliyor, farklı renklerdeki üç tabaka süratle gözden kayboluyordu. Kaşığıyla, dondurmayı külahının kenarıyla aynı seviyeye gelene dek bastırırdı. Ardından da külahı ısırarak yemeye başladı. Bense külahların yenebildiğini bilmediğimden bunu vahşice bir şey olarak algıladım ve soğukkanlılığımı kaybettim. Titremeye başladım. Hıçkırıkların boğazıma dizildiğini hissettim. Babam ağzı dolu halde konuştu:

“*Düzgün* bak tadına, salak! Kaşığını doldur ki tadını alabilesin.”

“A... ama...”

Kendi dondurmasını bitirdi. Kaşığını yere attı. Onu da yememesi bir mucize, diye düşündüm. Elleri serbest kalıp bana dönünce birazdan dünyamın başıma yıkılacağını anladım.

“Ye hadi! Eriyor, görmüyor musun?”

Sahiden de dondurmanın üst kısmı sıvılaşıp pembe derecikler halinde külahımın kenarından akmakta, damlaları elime koluma ve şortumun altından çıkan sıska bacaklarıma düşmekteydi. Kasılıp kalmıştım. İstirabım katlanarak artıyordu. Dondurma, gözüme dünyada icat edilmiş en gaddar işkence aleti gibi görünmeye başlamıştı. Babam öteki elimdeki kaşığı çekip aldı ve çilekli dondurmaya daldırdı. İyice doldurup ağzıma yaklaştırdı. Kendimi savunabilmek için tek yapabileceğim şey ağzımı kapayıp bir daha da açmamaktı. Ama direnemedim. Ağzımı kocaman açtım ve kaşık içeri girdi. Dilime kondu.

“Kapa.”

Söyleneni yaptım. Gözlerim yaşlarla kaplanmıştı. Dilimi damağıma değdirip kremanın eriyişini hissedince

bir hıçkırık bütün bedenimi sarstı. Yutkunamadım. Tik-sinti her yanımı istila ediyor, beynimi yıldırım çarpmış gibi kamaştırıyordu. Dolu bir kaşık daha yoldaydı. Ağzımı açtım. İyiden iyiye ağlıyordum artık. Babam kaşığı öteki elime yerleştirdi.

“Kendin devam et.”

Yutkundum, öksürdüm ve bağıra çağıra ağlamaya başladım.

“Şımarıklık ediyorsun ama. Numara yapıyorsun.”

“Hayır, baba!” diye kekeledim ama ne dediğim anlaşılmıyordu. Ağzımdan, “Ha ba ha ba ha ba” diye sesler çıkıyordu.

Babam, “Sevmedin mi? Ha? Sevmedin mi? Böyle arsızlık mı edeceksin?” derken ben ağlamaktaydım. “Cevap ver. Sevmediysen dert değil. Sıçtığımın çöpüne atarız olur biter.”

Böyle yapmak olayı çözecekmiş gibi söylüyordu bunu. Daha da fenası, kendi dondurmasını aceleyle yediğinden babamın dili uyuşmuştu ve hayatımda hiç duymadığım bir biçimde konuşuyor, insafsızlığı sesine yansıkça gözüme daha da yabani ve anlaşılmaz, çok daha korkunç görünüyordu. Dilinin öfkeden sertleştiğini düşündüm.

“Neden sevmiyorsun, söyle. Herkes seviyor, sen sevmiyorsun. Sebebini söyle.”

İnanılması güç olsa da konuşmayı başardım; ama söyleyeceğim fazla bir şey yoktu.

“Çünkü tadı kötü.”

“Hayır, kötü değil. Ben seviyorum.”

“Ben sevmiyorum,” dedim yalvarırcasına.

Kolumu tutup kaşığı tutan elimi dondurmaya doğru ittirdi.

“Ye bitir de gidelim. Kabahat seni getirende.”

“Ama sevmiyorum! Lütfen, lütfen...”

“Peki. Bir daha almam. Ama hiç olmazsa bunu bitir.”

Kaşığımı kurlmalı bir bebek gibi dondurmaya daldırdım. Bu eziyetin kolay kolay bitmeyeceğini düşünmek dahi bütün direncimi tüketiyordu. İradem iyice zayıflamıştı. Artık açıkça ağlıyor, hıçkırıklarımı bastırmaya uğraşmıyordum. Neyse ki etrafta başka kimseler yoktu. Babam en azından bu utancı yaşamaktan kurtulmuştu. Suskunlaşmıştı, hareketsizdi. Üstüme diktiği bakışlarında derin bir tiksinti vardı, diplerden gelen bir tiksintiydi bu, benim çilekli dondurmama karşı hissettiğimin aynıydı. Ona bir şey söylemek istiyordum ama ne diyeceğimi bilemiyordum. Dondurmayı sevmediğimi mi söyleyecektim? Bunu zaten söylemiştim. Dondurmanın tadı rezalet mi diyecektim? Onu da demiştim ama demesem de olurdu; çünkü dedikten sonra bile bir şey fark etmemiş, düşüncem ona aktarılamadan bende kalmıştı; aktarılması imkânsızdı. Çünkü babam dondurma seviyor, hatta bayılıyordu. Her şey imkânsızdı ve daima öyle kalacaktı. Hıçkıra hıçkıra iki büklüm oldum, içim sancıdı. Herhangi bir teselli beklediğim yoktu. İçinde bulunduğumuz durumda iki taraf da kendini ifade edemiyordu. Babam da beni ne kadar küçümsediğini, benden ne kadar nefret ettiğini söyleyemiyordu. Bu kez haddimi fazlasıyla aşmışım. Söyleyeceklerinin bana ulaşması mümkün değildi.

Hikâyem, yani "nasıl rahibe olduğumun" hikâyesi, yaşamımın erken bir döneminde başladı; altı yaşımı daha yeni bitirmiştım. Bu başlangıç hafızama öyle bir kazındı ki hâlâ en ince ayrıntısına kadar gözümde canlandırabiliyorum. Öncesine dair hiçbir şey hatırlamıyorum; sonrasındaysa her şey canlı ve uyku anlarını dahi kapsayan tek bir hatıraya dönüşüyor, en sonunda da rahibe giysisini sırtıma geçiriyorum.

Alegorik bir otobiyografi mi yoksa mistik bir edebiyat kılavuzu mu? Altı yaşındaki bir oğlanın (ya da kızın) hayatında ilk kez dondurma yemesiyle tetiklenen bu hayal gücü kasırgası, okuyucuyu Arjantin edebiyatının sarmal labirentlerine sürüklüyor. *Nasıl Rahibe Oldum*, César Aira mitolojisinin en önemli parçalarından.

